

ปส (องค์การฯ) 2603

๑๖.๐.๖๑

๑๖๑๖

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ... สำนักงานการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ สงต. โทร. 0.2618.2323 ต่อ. 1710-11

ที่... นร. 0209.03/ 1629 วันที่... ๑ ธันวาคม 2552

เรื่อง... รายงานผลการประชุม Asia-Pacific and Europe Media Dialogue ครั้งที่ 3

เรียน... อปส. ผ่าน รปส. (นางลดาวัลย์ บัวเยี่ยม)

เพื่อโปรดพิจารณา/อนุมัติ

ข้อเท็จจริง

อปส. ได้อนุมัติให้คณะผู้แทน กปส. เดินทางไปร่วมการประชุม Asia-Pacific and Europe Media Dialogue ครั้งที่ 3 ซึ่ง AIBD และ Radio Netherlands Worldwide ร่วมกันจัดขึ้นระหว่างวันที่ 9 - 10 พฤศจิกายน 2552 ณ Royal Tropical Institute กรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ การประชุมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ดีในประเด็นเกี่ยวกับสื่อมวลชน และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความร่วมมือระหว่างสื่อมวลชนตะวันออกกับสื่อมวลชนตะวันตก โดยมีหัวข้อของการประชุม คือ ระเบียบวาระใหม่สำหรับสื่อ (A new agenda for media)

คณะผู้แทน กปส. ซึ่งประกอบด้วย รปส. (นางกนกวลี บัวสุวรรณ) ผอ.สทท. ผอ.สนช. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว และได้จัดทำสรุปผลการประชุมมาพร้อมนี้

ข้อพิจารณา

1. เพื่อเป็นการขยายผลจากการประชุม เห็นควรแจ้งเวียนรายงานการประชุมดังกล่าวทางอินเทอร์เน็ต เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบและพิจารณานำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป
 2. เห็นควรนำสรุปผลการประชุมเสนอที่ประชุมผู้บริหารประจำเดือนธันวาคม 2552
- จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการตามข้อ 1 - 2 ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

(นางวรรณภา วุฒิจาภรณ์)

ร.ผอ.สปต.

๑๖.๐.๖๑
๑๖๑๖

๑๖.๐.๖๑
๑๖๑๖

๑๖.๐.๖๑ ๑๖๑๖

รายงานสรุป
การประชุมหารือระหว่างสื่อจากภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและยุโรป ครั้งที่ 3
(3rd Asia-Pacific and Europe Media Dialogue)
ระหว่างวันที่ 9 - 10 พฤศจิกายน 2552 ณ กรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์

ความเป็นมา

สถาบันพัฒนาการวิทยุ-โทรทัศน์แห่งเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Institute for Broadcasting Development : AIBD) ร่วมกับ Radio Netherlands Worldwide (RNW) จัดการประชุมหารือด้านสื่อระหว่างภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และยุโรป ครั้งที่ 3 (3rd Asia-Pacific and Europe Media Dialogue) ระหว่างวันที่ 9 - 10 พฤศจิกายน 2552 ณ Royal Tropical Institute กรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์

องค์ประกอบของคณะผู้แทน

อปส. ได้อนุมัติให้คณะผู้แทน กปส. จำนวน 9 คน ประกอบด้วย นางกฤษณี บัวสุวรรณ ปรส. หัวหน้าคณะฯ น.ส.อัมพวัน เจริญกุล ผอ.สนข. น.ส.รัตนา เจริญศักดิ์ ผอ.สทท.นางวรรณ วุฒิอาภรณ์ ผ.สจต.สปต. นางปราณี ศรีสุกใส ผ.สจน.สวท. นางสุมลพันธ์ โกศลศิริเศรษฐี ผ.สผร.สทท. น.ส.จำนงค์ ภควรรุณี นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ สปต. นางสุกานดา โตชะสุข นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ สปต. และ นางพิชญา เมืองเนา นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ สปข. 5 เข้าร่วมการประชุม

สาระสำคัญจากการประชุม

รูปแบบของการประชุมเป็นการอภิปรายโดยผู้บริหารองค์กรสื่อสารมวลชนและนักสื่อสารมวลชนที่มีชื่อเสียงจากเอเชีย ยุโรปและแอฟริกา และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็น ตลอดจนการแบ่งกลุ่มแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนด

Mr. Jan C. Hoek ผู้อำนวยการสถานีวิทยุเนเธอร์แลนด์ (RNW) ร่วมกับ Dr. Javad Mottaghi ผู้อำนวยการ AIBD เป็นผู้กล่าวเปิดการประชุม ซึ่ง Dr. Javad ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่สื่อสารมวลชนจะต้องมีอิสระและจริยธรรมในการรายงานข่าวและเรื่องราวอย่างเป็นกลาง สังคมทุกระดับต้องมีการเรียนรู้เพื่อการรู้ทันสื่อ (Media literacy) นับตั้งแต่ระดับโรงเรียนไปจนถึงระดับผู้กำหนดนโยบาย

สำหรับหัวข้อของการประชุมประกอบด้วย 5 เรื่อง ดังนี้

1. ความรับผิดชอบของสื่อ (Media and Responsible Practices)

ปัจจุบันสื่อสมัยใหม่หรือ New Media ได้เข้ามามีบทบาทต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนมาก ภาพข่าวบางชิ้นไม่สามารถนำเสนอได้ทางสื่อกระแสหลักแต่กลับไปเผยแพร่ทาง New Media เช่น Twitter หรือ Youtube จนทำให้สื่อมวลชนจากอิหร่านมองว่าเป็น Twitter Revolution และ New Media มีอิทธิพลต่อคนรุ่นใหม่มากเพราะเป็นกลุ่มที่เปิดรับข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ตมากที่สุด

ที่ประชุมมีความเห็นว่า สื่อสารมวลชนต้องมีความรับผิดชอบสองด้านอย่างสมดุลกัน คือ ความรับผิดชอบในการนำเสนอความจริง และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสื่อจะต้องนำเสนอความจริงพร้อมกับไม่ทำลายสังคม นอกจากนี้สื่อยังต้องเป็นกระบอกเสียงให้แก่กลุ่มคนที่ยากจนที่สุดในสังคมด้วย หากได้รับภาพข่าวจาก Twitter หรือ Youtube ก่อนที่จะนำเสนอออกไป นักข่าวจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนว่าข่าวเกิดขึ้นที่ไหน หรือมีหน่วยงานใดเกี่ยวข้องบ้าง นอกจากนั้นยังมองว่าการนำเสนอแต่ข่าวร้าย ๆ มากเกินไป ไม่มีเชิงบวกเลย ถึงแม้จะเป็นข้อเท็จจริงก็ตาม ก็ถือว่าไม่ถูกต้อง เพราะผู้สื่อข่าวหรือสื่อมวลชนยังหนีไม่พ้นภารกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะหากเป็นเรื่องของความขัดแย้งต้องนำเสนอให้รอบด้านไม่ควรนำเสนอให้เกิดการแบ่งแยก การที่บรรณาธิการหรือผู้สื่อข่าวจะคัดเลือกว่าเรื่องใดควรนำเสนอหรือไม่ ให้คำนึงอยู่เสมอว่า "เราทำหน้าที่นี้เพื่อใคร"

2. บทบาทของสื่อต่อการเปลี่ยนแปลงของภาวะอากาศและภัยพิบัติ(Climat Change and Disaster Issues : The Role of media)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศยังคงเป็นปัญหาสำคัญของโลก สื่อควรจะมีบทบาทในการรณรงค์ลดภาวะโลกร้อนและปฏิบัติตามปฏิญญาปารีส ร่วมรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนได้ทราบถึงหลักปฏิบัติในยามที่เกิดภัยพิบัติ ดังเช่น NHK ของญี่ปุ่นจะให้ความรู้กับประชาชนว่าในยามเกิดภัยพิบัติไม่ว่าแผ่นดินไหวหรือเกิดได้ฝุ่นจะต้องเตรียมกระเป๋าถังชีพที่บรรจุสิ่งของจำเป็นในยามเกิดภัย ภายในกระเป๋าจะบรรจุแผนที่ การระบุจุดเกิดเหตุ สถานที่ที่ประชาชนจะขอรับสิ่งของช่วยเหลือ หรือของจำเป็นอื่นๆ ในขณะที่อินโดนีเซีย ในยามเกิดแผ่นดินไหว วิทยุเคลื่อนที่ที่เป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุด ในการออกไปตั้งศูนย์ช่วยเหลือให้ประชาชนได้ร้องทุกข์หรือแสดงออกถึงความต้องการ ในขณะที่สื่อของเนเธอร์แลนด์ จะได้รับการอบรมเป็นกรณีพิเศษในการทำข่าวเกี่ยวกับภัยพิบัติว่าจะต้องให้ข้อมูลกับผู้ฟังอย่างไร /โรงพยาบาลอยู่ที่ไหน/กาชาดจะช่วยอย่างไร สำหรับสื่อในศตวรรษที่ 21 จะเน้นมัลติมีเดีย ทั้งวิทยุ โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ กล่าวคือจะเน้นทุกช่องทาง นอกจากนี้สื่อควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเวลาเกิดภัยพิบัติ แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และการนำเสนอของสื่อควรจะให้ข้อมูลมากกว่าการเล่นสีสัน ควรให้ข้อมูลที่ไม่วางความตื่นตระหนกและที่สำคัญคือการให้กำลังใจ ในการฟื้นฟูสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ Dr. Eelco H. Dykstra ศาสตราจารย์ด้าน International Emergency Management จากมหาวิทยาลัย George Washington University สหรัฐอเมริกา กล่าวว่า ประชาชนไม่ต้องการรับรู้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์แต่ต้องการทราบว่าเขามีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆอย่างไร ดังนั้นหากสื่อต้องการให้ประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศ ก็ต้องให้ข้อมูลเรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชน และรัฐบาลระดับท้องถิ่นและระดับชาติต้องทำงานร่วมกับสื่อในยามวิกฤต

3. การหาหรือระดับนานาชาติว่าด้วยการแบ่งปันข้อมูลและการร่วมผลิต (Content sharing and co-production: Intercontinental Dialogue)

องค์กรด้านสื่อหลายองค์กรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและร่วมผลิตรายการระหว่างกัน อาทิ BBC ของอังกฤษมีการผลิตรายการถึง 32 ภาษา ในลักษณะ global perspective การผลิตทุกอย่างทำผ่านอินเทอร์เน็ต ทั้งการหาข้อมูล การผลิตรายการและการออกอากาศ ในลักษณะเครือข่ายกับ Community Broadcasting หรือ ศรียังกา มีการร่วมผลิตรายการกับสหภาพการกระจายเสียงของยุโรป (EBU), องค์กรวิทยุโทรทัศน์ในเครือจักรภพ (CBA) มีการจัดตั้ง Program Bank โดยประเทศในเครือจักรภพจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมมือทางด้านการผลิตรายการระหว่างกัน เช่นเดียวกับ สมาชิก EBU ก็มีการแลกเปลี่ยนรายการเด็กและสารคดีระหว่างกัน แต่ปัญหาที่พบ คือ มาตรฐานการผลิตที่ไม่ทัดเทียมกัน ต้องแก้ปัญหาด้านการฝึกอบรม (Training) การสร้างประสิทธิภาพ (Capacity Building) จากประเทศร่วมผลิตที่พัฒนาแล้ว และเมื่อร่วมกันผลิตแล้วจะต้องร่วมมือกันออกอากาศมิใช่เป็นภาระของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเช่นเดียวกับสหภาพวิทยุ-โทรทัศน์อาหรับที่มีระบบแลกเปลี่ยนรายการ “ Know your Country” ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมและหมุนเวียนกันไปออกอากาศทางสถานีต่าง ๆ ในประเทศสมาชิก นอกจากนี้ทาง EBU ได้มีการผลิตสารคดีส่งให้สื่อสาธารณะ (PBS) ที่เป็นสมาชิกขององค์การยูเนสโกเผยแพร่ ก่อนการผลิตจะต้องมีการหารือด้านเนื้อหาว่าเรื่องใดควรจะนำเสนอ โดยผู้แทนสมาชิก UNESCO 193 ประเทศ จะมาร่วมแลกเปลี่ยนและแบ่งปันการผลิตรายการ โดยเน้นเรื่องหลักๆ เช่น ความหลากหลายทางวัฒนธรรม พหุสังคม เป็นต้น การดำเนินการทั้งหมดจะเป็น E-Platform คือการดำเนินการทุกอย่างจะทำผ่านอินเทอร์เน็ตทั้งหมดทั้งการผลิต การเผยแพร่หรือการส่งข้อมูลระหว่างกันทั้งด้านข่าว/รายการ และสนับสนุนด้านเงินทุนด้วย

ปัญหาที่พบในการร่วมผลิต คือ มาตรฐานการผลิตที่ไม่ทัดเทียมกัน ต้องแก้ปัญหาด้วยการฝึกอบรม(Training) การสร้างประสิทธิภาพ (Capacity Building) จากประเทศร่วมผลิตที่พัฒนาแล้ว ส่วนปัญหาอีกด้านของการร่วมผลิตจะเป็นทางด้านเนื้อหา โดยเฉพาะเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรม หากไม่มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งเพียงพอ อาจจะไปละเมิดด้านศาสนา ศีลธรรม ซึ่งต้องระมัดระวัง นอกจากนี้ยังพบว่าในการร่วมผลิต ประเทศเล็ก ๆ มักถูกประเทศใหญ่ ๆ เอาเปรียบ หรือ เนื้อหาจากประเทศตะวันตกจะครอบงำภูมิภาคอื่นๆของโลก ดังนั้นการแบ่งปันข้อมูลหรือร่วมผลิตระหว่างกันเปรียบเสมือนการเล่นออร์เคสตรา ต้องมีทั้ง Leader ทั้ง Conductor และผู้เล่น ทุกส่วนจะต้องเดินไปพร้อมๆ กันงานจึงจะสำเร็จ นอกจากนี้เมื่อร่วมผลิตแล้วจะต้องร่วมมือกันออกอากาศด้วยมิใช่เป็นภาระของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เช่นเดียวกับสหภาพวิทยุ-โทรทัศน์อาหรับที่มีระบบแลกเปลี่ยนรายการ “ Know your Country” ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมและหมุนเวียนกันไปออกอากาศทางสถานีต่าง ๆ ในประเทศสมาชิก

4. การมีส่วนร่วมของสาธารณชนในสื่อ (Increased Public Participation in Media)

ได้มีการหารือถึงแนวทางที่จะให้สาธารณชนได้มีส่วนร่วมกับสื่อในการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าสาธารณชนสามารถส่งเนื้อหา ความเห็น ภาพและวิดีโอ ผ่านสื่อสมัยใหม่

(New Media) เช่น weblog podcast และ Twitter ซึ่งเป็นสื่อที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมได้มากกว่าสื่อกระแสหลัก ปัจจุบันมีผู้ชมถึง 25 ล้านคน Twitter เหมาะกับการส่งข่าวด่วนมากกว่า เพราะได้ข้อมูลได้จำกัด แต่ก็ถือว่าเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลแม้บางส่วนจะวิจารณ์ว่าเป็นขยะมากกว่าคุณภาพ ดังเช่น ปาเลตโตร์ ให้ New Media ประเภทนี้ส่งออกข้อเรียกร้องของประชาชนไปทั่วโลก ในขณะที่ผู้แทนเนปาลบอกว่า แม้ New Media จะเป็นสื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้มากที่สุด แต่เกรงว่า New Media อาจจะเป็นการนำเสนอรายการโฆษณาชวนเชื่อในทิศทางที่สื่ออยากให้เป็น ดังนั้นวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในสื่อมากขึ้นนั้น คือการให้โอกาสประชาชนใช้ New Media ในการสะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้คนออกมาให้มากที่สุด

5. สังคมและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity and Social Dialogue)

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้ง แต่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น สื่อกระแสหลักก็พยายามที่จะรายงานเฉพาะเรื่องของความขัดแย้ง แต่ทั้งสื่อกระแสหลัก และ New Media ยังขาดการวิเคราะห์เจาะลึกถึงรากเหง้าของปัญหาจนอาจมองได้ว่าล้มเหลวในการสร้างความสมานฉันท์ การจะแก้ปัญหาดังกล่าว สื่อจะต้องเข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและต้องรายงานอย่างเป็นกลางและในเชิงสร้างสรรค์ สื่อต้องไม่เพิ่มความขัดแย้งในทุกสถานการณ์ เสรีภาพของสื่อมวลชนจะต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบ ไม่เสนอข่าวที่มีสีสัน หือหวา เพื่อดึงโฆษณา ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า สื่อมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการสร้างความปรองดองและจะต้องมีความเป็นกลาง

ผู้แทนจากสถานีวิทยุเนเธอร์แลนด์ (RNW) มองว่า สื่อสามารถสร้างความสมานฉันท์ในสังคมได้โดยที่ผ่านมารัฐบาลเนเธอร์แลนด์ให้ทุนสำหรับการผลิตรายการที่แสดงออกถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมแสดงถึงการจ้างงานจากกลุ่มที่หลากหลาย และออกอากาศในช่วงเวลา Prime Time ในขณะที่ศรีลังกาก็มีรายการพิเศษที่รัฐบาลเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความขัดแย้งกันมาร่วมรายการกัน แต่ทั้งนี้ข้อสรุปที่สำคัญก็คือ "การทำสื่อจะต้องมีการผสมผสานอย่างถูกต้อง ระหว่างความรับผิดชอบและเสรีภาพ"

ที่ประชุมเรียกร้องให้สื่อวิทยุ-โทรทัศน์มีการประชุมหารือกันมากขึ้นเพื่อกระชับความร่วมมืออันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ชมผู้ฟัง ทั้งนี้ AIBD ได้เรียกร้องและเชิญชวนให้สื่อไปร่วมการประชุม Asia Media Summit 2010 ซึ่งเป็นการประชุมสื่อจากทั่วโลกที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก การประชุมดังกล่าวกำหนดจัดระหว่างวันที่ 25 - 26 พฤษภาคม 2553 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ความเห็น

การประชุมครั้งนี้มีประเด็นเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อ กปส. โดยเฉพาะหน่วยงานด้านสื่อ จึงเห็นควรนำเนื้อหาจากการประชุมนี้เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของ กปส. เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ได้รับทราบและพิจารณานำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป